

๔๙

ทาง มา แห่ ง ปี ญ ญา บาร มี

พระพุทธเจ้าเหล่าใดที่ล่วงไปแล้วก็ดี พระพุทธเจ้า
เหล่าใดที่ยังไม่มาถึงก็ดี พระพุทธเจ้าเหล่าใดผู้ยังความโศก
ของชนเป็นอันมากให้เสื่อมหายในปัจจุบันนี้ก็ดี พระพุทธเจ้า
ทั้งปวงนั้นเป็นผู้ทรงเคารพพระสัทธรรมแล้ว ทรงเคารพพระ-
สัทธรรมอยู่ และจักทรงเคารพพระสัทธรรม นี่เป็นธรรมดา
ของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย ดังนั้น ผู้รักตน จำนงความเป็นใหญ่
ระลึกถึงคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย พึงเคารพพระ-
สัทธรรมเถิด

ทางมาแห่งปัญญาบารมี

๔๒๘

การเจริญสมาธิภาวนาเป็นทางมาแห่งมहाกุศล และเป็นทางลัดของการสร้างบารมี เพื่อมุ่งตรงสู่ที่สุดแห่งธรรม ทุกครั้งที่เราได้นั่งหลับตาเจริญสมาธิภาวนา นำใจกลับมาหยุดนิ่งที่ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ ธาตุธรรมเห็นจำคิดรู้ในตัวของเราจะถูกกลั่นให้ใสสะอาดบริสุทธิ์ ความบริสุทธิ์จะเป็นทางมาแห่งความสุข ซึ่งเป็นสิ่งที่มวลมนุษยชาติต่างปรารถนา เพราะเสรีกว้างขวางไร้ขอบเขต ไม่มีใครมาพรากเอาความสุขจากเราไปได้ อีกทั้งยังเป็นเหตุให้เข้าถึงความเต็มเปี่ยมของชีวิต เข้าถึงพระธรรมกายภายในที่อยู่ใจกลางกายของพวกเราทุกๆ คน

มีธรรมภาษิตที่ท้าวสหัมบดีพรหมได้กล่าวไว้ใน อรุณเวลาสูตร ว่า

“พระพุทธเจ้าเหล่าใดที่ล่วงไปแล้วก็ดี พระพุทธเจ้าเหล่าใดที่ยังไม่มาถึงก็ดี พระพุทธเจ้าเหล่าใดผู้ยังความโศกของชนเป็นอันมากให้เสื่อมหายในปัจจุบันนี้ก็ดี พระพุทธเจ้าทั้งปวงนั้นเป็นผู้ทรงเคารพพระสัทธรรมแล้ว ทรงเคารพพระสัทธรรมอยู่ และจักทรงเคารพพระสัทธรรม นี่เป็นธรรมดาของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย ดังนั้น ผู้รักตน จำนงความเป็นใหญ่ ระลึกถึงคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย พึงเคารพพระสัทธรรมเถิด”

ทางมาแห่งปัญญาบารมี

๔๒๕

ความเคารพเป็นทางมาแห่งปัญญา ความเคารพ หมายถึง ความตระหนัก ซาบซึ้ง รู้ถึงคุณความดีที่มีอยู่จริงในสิ่งนั้น หรือบุคคลนั้น เป็นการยอมรับนับถือด้วยใจจริง และแสดงความนับถือต่อผู้นั้น ด้วยการแสดงความอ่อนน้อม อ่อนโยน อย่างเหมาะสม ทั้งต่อหน้าและลับหลัง สิ่งของทั้งหลายในโลกนี้ ต่างมีคุณสมบัติเฉพาะตัวของมัน หากเรารู้ถึงคุณสมบัติเหล่านั้น ตามความเป็นจริง ก็สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้มาก ในทำนองเดียวกัน คนทั้งหลายในโลกต่างมีคุณความดีในตัวเองๆ กันไป มากบ้าง น้อยบ้างไม่เท่ากัน หากเราตระหนักถึงคุณความดีของบุคคลทั้งหลายได้ตามความเป็นจริง ก็จะเป็นประโยชน์ ทำให้มีโอกาสรองรับคุณความดีนั้นๆ จากผู้อื่นมาสู่ตัวเราเอง

การที่จะรู้เห็นถึงคุณความดีของผู้อื่นเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก ยิ่งกว่าการรู้คุณสมบัติของวัตถุต่างๆ เพราะเรื่องของคนเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อน คนส่วนใหญ่ยังมีกิเลสมาบังใจ เช่น มีความคิดลบหลู่คุณท่านบ้าง ความไม่ใส่ใจบ้าง ความทะนงตนบ้าง ทำให้มองไม่เห็นคุณความดีของคนอื่น เหมือนมีม่านบังตา เมื่อมองไม่เห็นคุณความดีของคนอื่น ก็ไม่สนใจที่จะถ่ายทอดคุณความดีของเขาเข้ามาสู่ตน

ในสมัยที่พระผู้มีพระภาคเจ้าของเราเสวยพระชาติเป็นสุเมธดาบส ทรงได้เลือกเพ้นพุทธการกธรรม คือธรรมที่จะ

ทางมาแห่งปัญญาบารมี

๔๓๐

ทำให้ตรัสรู้สัมมาสัมโพธิญาณ ซึ่งก็คือ บารมี ๑๐ ทศนั่นเอง พระองค์ได้ไต่สวนทางมาแห่งปัญญาบารมีว่า หากปรารถนาที่จะบรรลุโพธิญาณ ไม่ว่าจะเดินทางไปขอความรู้จากใคร ไม่เลือกว่าท่านผู้นั้น จะเป็นคนตระกูลสูง ปานกลาง หรือต่ำ จงตั้งใจศึกษาแสวงหาความรู้ ด้วยความเคารพในฐานะศิษย์ที่เคารพต่อครู เหมือนภิกษุที่ออกบิณฑบาตตามตรอกซอย ไม่เลือกว่า จะเป็นตระกูลที่ยากจน มีฐานะปานกลางหรือร่ำรวย รับมาแล้วก็ฉัน เพื่อเป็นเรี่ยวแรงในการบำเพ็ญสมณธรรมให้ยิ่งๆ ขึ้นไป เมื่อไต่ถามชนผู้รู้ตลอดกาลทุกเมื่อเช่นนี้ ก็จะถึงความเป็นผู้มีปัญญาบารมีจักบรรลุสัมมาสัมโพธิญาณได้

เมื่อท่านปฏิบัติตนเช่นนั้นแล้ว ก็ตั้งใจเข้าไปสอบถามแสวงหาความรู้จากครูบาอาจารย์สำนักต่างๆ ด้วยความนอบน้อม ไม่ถือเนื้อถือตัวใดๆ ทำให้พระองค์เป็นผู้มีปัญญาเฉียบแหลม บางภพบางชาติเกิดมาก็มีสติปัญญาเป็นเลิศ ร่ำเรียนเขียนอ่านจากอาจารย์เพียงไม่กี่วัน ก็รู้แจ้งแทงตลอดทะลุปรุโปร่งในคำสอนของครูบาอาจารย์ แม้ภพชาติจะมอดดับช่วง ทำให้หลงลืมไปบ้างเพราะได้รูปกายใหม่ แต่สติปัญญา และความรู้ทั้งหลายที่เคยร่ำเรียนไว้นั้น ก็ยังติดตามตัวข้ามภพข้ามชาติ เมื่อเกิดมาได้มาเรียนวิชาเดิมๆ จึงรู้สึกว่าง่าย ไม่ลำบากในการศึกษาจดจำสามารถเข้าใจได้อย่างรวดเร็ว มาในภพชาติปัจจุบัน พระองค์ก็

ทางมาแห่งปัญญา บารมี

๔๓๑

เรียนจบศาสตร์ทั้ง ๑๘ สาขาในเวลาเพียงไม่กี่วันเท่านั้น พระองค์ทรงเคารพครูอาจารย์เสมอต้นเสมอปลาย ไม่เคยลบหลู่ดูหมิ่น มีแต่ให้เกียรติยกย่องเสมอ

ครั้นถึงภพชาติสุดท้ายที่จะมาตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เมื่อเสด็จออกผนวช ได้เข้าไปศึกษาจากสำนักของอาจารย์อาฬารดาบส และอุทกดาบสซึ่งเป็นนักพรตผู้มีชื่อเสียงในยุคนั้น พระองค์เรียนอยู่เพียงแค่ ๗ วัน ก็แทงตลอดในความรู้ของท่านอาจารย์เหล่านั้น จนอาจารย์ต้องเอ่ยปากให้พระองค์ช่วยเป็นอาจารย์สอนลูกศิษย์ลูกหาในสำนักแทน แต่พระองค์ทรงพิจารณาเห็นว่า ความรู้ที่มึนนั้นไม่สามารถที่จะหลุดพ้นจากความทุกข์ในสังสารวัฏได้ จึงทรงปฏิเสธในข้อเสนองานของอาจารย์ และตัดสินใจพระทัยแสวงโมกขธรรมด้วยพระองค์เอง

*เมื่อพระองค์ได้ตรัสรู้อนุตรสัมมาสัมโพธิญาณแล้ว ในวันที่ประทับอยู่ที่ต้นอชปาลนิโครธ ริมฝั่งแม่น้ำเนรัญชรา ตำบลอุรุเวลา ทรงเกิดปริวิตกว่า คนที่ไม่มีที่เคารพไม่มีที่ยำเกรงยอมอยู่เป็นทุกข์ ควรที่จะสักการะ เคารพ พึงพิงสมณะ หรือพราหมณ์ผู้ใดหนอ พระองค์ทรงตรองเห็นว่า การที่ต้องไปสักการะเคารพพึงพิงสมณะ หรือพราหมณ์ผู้ทรงคุณธรรม ก็

ทางมาแห่งปัญญาบารมี

๔๓๒

เพื่อทำศีลชั้นร์ สมาธิชั้นร์ ปัญญาชั้นร์ วิมุตติชั้นร์ที่ยังไม่
บริบูรณ์ให้บริบูรณ์ แต่พระองค์ไม่เห็นสมณะ หรือพราหมณ์
เหล่าอื่น ที่ถึงพร้อมด้วยศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติ วิมุตติญาณ
ทัสสนะกว่าพระองค์ในโลกพร้อมทั้งเทวโลก มารโลก และ
พรหมโลก ในหมู่สัตว์ทั้งเทวดา และมนุษย์ ทั้งสมณพราหมณ์ ที่
พระองค์จะพึงสักการะเคารพพึงฟังได้ พระองค์ทรงรู้ด้วย
ปัญญาอันยิ่งว่า ธรรมใดที่ได้ตรัสรู้ พึงสักการะเคารพพึงฟัง
ธรรมนั้นอยู่เกิด

ขณะนั้นเอง ท้าวสัทธัมมบดีพรหมรู้ความปริวิตกของพระ-
ผู้มีพระภาคเจ้า จึงเสด็จจากพรหมโลกมาปรากฏเฉพาะเบื้อง
พระพักตร์ของพระพุทธองค์ เหมือนบุรุษผู้มีกำลังเหยียดแขนที่คู้
หรือคู้แขนที่เหยียดออกฉะนั้น สัทธัมมบดีพรหมทำผ้าห่มเฉวียง
บ่าข้างหนึ่ง คูกเข้าข้างขวา ประคองอัญชลิต่อพระพุทธองค์ พลาง
กล่าวว่า “ข้าแต่พระผู้มีพระภาคเจ้า ผู้เป็นที่พึ่งของโลก ข้อที่
พระองค์ทรงตกลงพระหฤทัยนั้น ข้าพระองค์เห็นด้วย เพราะ
พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าเหล่าใด ที่มีมาแล้วในอดีตกาล
พระผู้มีพระภาคเจ้าเหล่านั้น ก็ทรงสักการะเคารพพึงฟังธรรม
อยู่เหมือนกัน พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าแม้เหล่าใดที่จักมีใน
อนาคตกาล พระผู้มีพระภาคเจ้าแม้เหล่านั้น ก็จักทรงสักการะ
เคารพพึงฟังธรรมนั้นแล แม้พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าใน

ทางมาแห่งปัญญาบารมี

๔๓๓

กาลบัดนี้ ก็ทรงสักการะเคารพพึงพิงธรรมนั้นอยู่” จากนั้น สหัมบดีพรหมก็ถวายบังคมลาพระพุทธองค์ หายวับไปจาก มนุษยโลกไปปรากฏอยู่บนพรหมโลกตามเดิม

จากเรื่องนี้ จะเห็นได้ว่า ขนาดพระผู้มีพระภาคเจ้า ผู้เป็นบรมศาสดาเอกของโลก ก็ยังทรงเคารพพระธรรมที่ พระองค์ได้ตรัสรู้ เพราะความเคารพในธรรมเป็นทางมาแห่ง ความเจริญรุ่งเรือง ไม่เป็นไปเพื่อความเสื่อม ในพระไตรปิฎกมี หลายสูตรที่พระพุทธองค์ตรัสเรื่องความเคารพไว้ ทรงสั่งสอน ทั้งแก่ภิกษุภิกษุณี อุบาสกอุบาสิกา และเหล่าเทวดา ไม่ว่าจะเป็น การเคารพในพระศาสดา เคารพในพระธรรม เคารพในพระ สงฆ์ เคารพในการศึกษา เคารพในสมาธิ เคารพในความไม่ ประมาท และเคารพในการปฏิสังขาร

เราจะสังเกตเห็นว่า คนในโลกนี้มีหลายพันล้านคน วัตถุ สิ่งของในโลกนี้มีมากมายนับไม่ถ้วน แต่พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงสอนให้เรามีความเคารพอ่อนน้อมอย่างแรงกล้าใน ๗ อย่าง ได้แก่ เคารพในพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ การศึกษา การทำสมาธิ ความไม่ประมาท และปฏิสังขาร เพราะสิ่งที่คุณ เคารพทั้ง ๗ ประการนี้ เป็นหลัก เป็นประธานของทางมาแห่ง คุณธรรม เมื่อเราสามารถรองจนตระหนักถึงคุณค่าของสิ่งที่ ควรเคารพอย่างยั้งนี้ ต่อไปเราก็จะสามารถรองถึงความดีของ

ทางมาแห่งปัญญาบารมี

๔๓๔

คนอื่น และสิ่งอื่นได้ชัดเจน ละเอียดลึกซึ่งยิ่งขึ้น เราย่อมจะ
กลายเป็นผู้รู้จริง และทำได้จริง

ดังนั้น ให้เราทุกคนหมั่นฝึกฝนอบรมตนเอง ให้เป็น
ผู้มากด้วยความเคารพมองแต่คุณงามความดีของผู้อื่นและตนเอง
ต่อไปความชั่วทั้งหลายเราก็จะนึกไม่ออก นึกออกแต่ความดี
และวิธีการทำความดีเท่านั้น ตัวเราก็จะกลายเป็นที่รวมแห่งคุณ
ความดีทั้งหลาย ฉันใด เหมือนมหาสมุทรเป็นที่รวมของแม่น้ำ
ทุกสาย ที่ไหลมาจากทั่วสารทิศฉันนั้น

